

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Dopady ekonomické krize na nezaměstnanost a HDP
v ČR**

Markéta Mašatová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Růžena Breuerová, CSc.

© 2011 ČZU v Praze

!!!

**Místo této strany vložíte zadání bakalářské práce.
(Do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

!!!

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Dopady ekonomické krize na nezaměstnanost a HDP v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2011

Markéta Mašatová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Růženě Breuerové, CSc. za ochotu a užitečné rady, které mi věnovala při zpracování mé bakalářské práce.

Dopady ekonomické krize na nezaměstnanost a HDP v ČR

Impacts of the economic crisis of unemployment and GDP in the Czech Republic

Souhrn

Předmětem bakalářské práce jsou dopady ekonomické krize na nezaměstnanost a HDP v České republice. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou.

V teoretické části práce je vysvětlen pojem nezaměstnanost, jsou uvedeny druhy, příčiny a měření nezaměstnanosti. Dále je objasněn pojem hrubý domácí produkt, jeho měření a s ním související ukazatelé. V návaznosti je popsán hospodářský cyklus a jeho fáze.

V praktické části je provedena analýza hlavních makroekonomických indikátorů, hlavně míra nezaměstnanosti, zaměstnanost a HDP a nastíněny vzájemné vztahy mezi nimi v letech před ekonomickou krizí až po aktuální predikce do roku 2014. Pro přehlednost jsou popsány tabulky a grafy.

Summary

The subject of the thesis is about the impact of the economic crisis on unemployment and GDP in the Czech Republic. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical.

The theoretical part explains the concept of unemployment and the types, causes, measurement. It is understood the concept of gross domestic product, its measurement and related indicators. The following describes the economic cycle and its phases.

The practical part is the analysis of key macroeconomic indicators focusing on unemployment, employment and GDP in the years before the economic crisis, to the current forecast up to 2014. For clarity they are analyzed in the form of tables and graphs.

Klíčová slova

druhy nezaměstnanosti, míra nezaměstnanosti, trh práce, ekonomicky aktivní obyvatelstvo, hrubý domácí produkt, reálné HDP, vývoj HDP, hospodářský cyklus, ekonomická krize

Keywords

types of unemployment, unemployment rate, labour market, the economically active population, gross domestic product, real GDP, development of GDP, economical cycle, economic crisis

Obsah

1	ÚVOD	8
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	9
3	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	10
3.1	NEZAMĚSTNANOST	10
3.1.1	Nezaměstnanost a trh práce	10
3.1.2	Měření nezaměstnanosti	14
3.1.3	Druhy nezaměstnanosti	16
3.1.4	Důsledky nezaměstnanosti	19
3.2	HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT – HDP	21
3.2.1	Charakteristika HDP	21
3.2.2	Měření HDP.....	22
3.2.3	Odlišení HDP od dalších ukazatelů národního hospodářství	23
3.2.4	Hospodářský cyklus.....	24
4	VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ	26
4.1	VÝVOJ HLAVNÍCH MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ – HDP, ZAMĚSTNANOSTI A MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI.....	26
4.1.1	Srovnání HDP České republiky a Německa.....	28
4.2	ANALÝZA TRHU PRÁCE V ČR	29
4.2.1	Analýza zaměstnanosti	29
4.2.2	Analýza nezaměstnanosti	33
4.3	ANALÝZA DOPADŮ EKONOMICKÉ KRIZE NA HDP A NEZAMĚSTNANOST PO ČTVRTLETÍCH V LETECH 2008 – 2010.....	35
4.4	MAKROEKONOMICKÝ SCÉNÁŘ BUDOUCÍHO VÝVOJE	39
5	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ	43
6	ZÁVĚR	45
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	47
8	PŘÍLOHY	48

1 ÚVOD

Téma „Dopady ekonomické krize na nezaměstnanost a HDP v ČR“ bylo vybráno z důvodu jeho zajímavosti a stálé aktuálnosti.

Nezaměstnanost a HDP patří k hlavním makroekonomickým ukazatelům. Vysoká míra nezaměstnanosti a nízký růst HDP mají neblahý vliv na ekonomiku každého státu. Růst míry nezaměstnanosti má jak ekonomické, tak sociální dopady na obyvatelstvo. Po ztrátě zaměstnání klesá životní úroveň obyvatel, dochází k rozpadu rodin, roste kriminalita atp. Nezaměstnanost je složitý problém, který se týká každého občana. Vláda se snaží snížit závažnost nezaměstnanosti sociálními dávkami a příspěvky nezaměstnaným. Další způsob snižování nezaměstnanosti vláda řeší udržováním vysoké zaměstnanosti.

Za vysoký růst nezaměstnanosti a extrémní snižování růstu HDP může celosvětová ekonomická krize, která se v České republice projevila hlavně v období mezi lety 2008 a 2009 a česká ekonomika se z ní vzpamatovává dodnes.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem této práce je analyzovat a zhodnotit dopady ekonomické krize na nezaměstnanost a HDP v České republice.

V první části práce je definován pojem nezaměstnanost, trh práce a situace, které mohou nastat. Dále je uveden rozdíl mezi dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnaností, jak může být nezaměstnanost měřena, její druhy a důsledky. Také charakterizuje HDP, ukazuje metody jeho měření a popisuje průběh hospodářského cyklu.

V druhé části je cílem zhodnocení vybraných makroekonomických ukazatelů (HDP, zaměstnanost a míra nezaměstnanosti), nalezení jak nejlepších, tak nejhorších hodnot za sledované období a jejich porovnání. Tato část obsahuje i porovnání ročního HDP České republiky a Německa. Je zde analýza trhu práce ČR a jak si vedla ekonomika mezi lety 2002 až 2009. Je proveden rozbor v době nástupu a projevu ekonomické krize, po její pomalý ústup po čtvrtletích od roku 2008 do roku 2010. Uveden je i makroekonomický scénář, který předvádí aktuální predikce do roku 2014.

Literární rešerše byla zpracována na základě prostudování odborné literatury v knižní podobě, jejíž zdroje jsou uvedeny na konci práce. Praktická část byla zpracována především z údajů Českého statistického úřadu, Ministerstva financí ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí. Pro přehlednost byly číselné údaje uspořádány do tabulek a následně graficky znázorněny.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 NEZAMĚSTNANOST

3.1.1 Nezaměstnanost a trh práce

Nezaměstnanost je jedním z nejzávažnějších problémů každé ekonomiky. Zabývá se jí především oblast makroekonomie. Vysoká a dlouhotrvající nezaměstnanost je ekonomický, psychologický a sociální problém společnosti. Pokud je nezaměstnanost vysoká, dochází k poklesu HDP pod úroveň potenciálního HDP.

„Vysoká nezaměstnanost je projevem plýtvání zdroji, protože během depresí, kdy je nezaměstnanost vysoká, nevyrábí ekonomika tolik, kolik je schopna. Během takových období je to stejné, jako kdyby byla velká množství automobilů, bytů, oděvů a mnoha dalších komodit jednoduše vyhozena do oceánu.“¹

Trh práce je velmi složitý. Celkem běžně se stává, že je nějaký počet neobsazených pracovních míst a rovněž jsou i lidé, kteří práci sehnat nemohou, tedy nezaměstnaní. To se stává, protože podniky nepotřebují jakoukoliv pracovní sílu, ale pracovní sílu s určitou kvalifikací. Zároveň ani lidem není jedno, jakou práci mají. Mají o svém zaměstnání určitou představu. Chtějí, aby byla práce dobře placená, aby nemuseli dlouho dojíždět nebo se za zaměstnáním stěhovat, aby je práce zajímala, tedy aby byla v požadovaném oboru, aby jim vyhovovala pracovní doba a v neposlední řadě také třeba to, aby měli možnost nějakého osobního růstu a určité perspektivy.²

Na trhu práce, jak dále ukazuje i graf č. 1, mohou nastat tři situace.

1. Rovnost nabídky a poptávky – ti, kteří chtějí za danou mzdu pracovat, dostanou práci a firmy zároveň koupí přesně tolik práce, kolik poptávají při dané mzdě. Tato rovnost nastává při mzdě rovnovážné. U této situace není nedobrovolná nezaměstnanost.

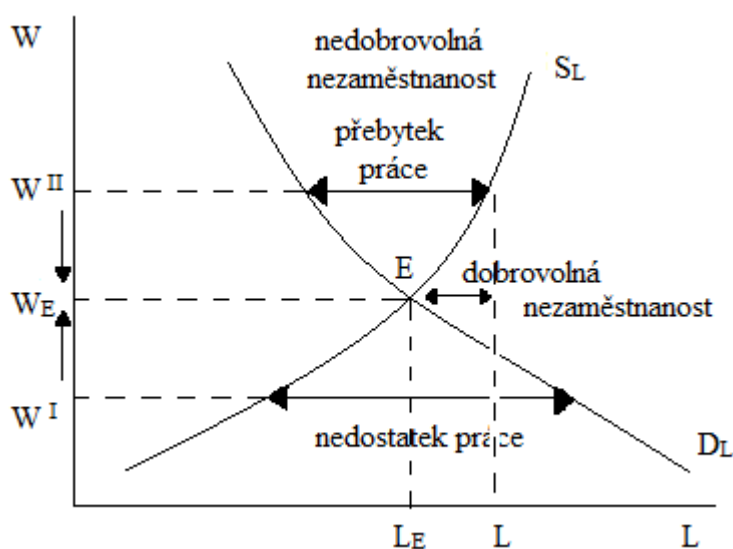
---

¹ SAMUELSON, Paul A.; NORDHAUS, William D. *Ekonomie*. 1. vyd. dotisk. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991, str. 285

² ŠVARCOVÁ, J. a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2005, str. 42

2. Převis poptávky – firmy, které by koupily více práce, představují poptávku, ale nemohou ji za tak nízké mzdy sehnat. Tento stav v ekonomice najdeme, když je mzda reálná nižší než mzda rovnovážná.
3. Převis nabídky – lidé (domácnosti), kteří nabízejí svou pracovní sílu, představují nabídku, ale část této pracovní síly zůstává firmami nevyužita. Proto vzniká nedobrovolná nezaměstnanost. Tento stav v ekonomice najdeme, když jsou mzdy reálné vyšší, než je mzda rovnovážná.³

Graf č. 1: Rovnováha na trhu práce

Vysvětlivky: W – mzda, W^I – mzda nižší než rovnovážná, W^{II} – mzda vyšší než rovnovážná, W^E – mzda rovnovážná, L – práce, L_E – práce rovnovážná, E – rovnovážný bod, S_L – nabídka práce, D_L – poptávka práce

Vlastní zpracování dle⁴

Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost

1. **Dobrovolně nezaměstnaní** jsou ti lidé, kteří mají pracovní sílu, ale vědomě o pracovní místo neusilují. Důvodů může být několik. Buď jsou dostatečně ekonomicky zabezpečeni (např. zdědili peníze po bohatém příbuzném a sami nemají potřebu pracovat)

³ ŠVARCOVÁ, J. a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2005, str. 42

⁴ BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: SLON, 2003, str. 23

nebo dávají (třeba jen dočasně) přednost volnému času nebo studiu. Také to ale mohou být ti, kteří při dostupné mzdové sazbě nejsou ochotni pracovat a čekají, až najdou práci, která bude lépe finančně ohodnocena.

Celospolečensky dobrovolná nezaměstnanost není považována za problém, o který by se měla zajímat hospodářská nebo sociální politika a ani se nevykazují v ekonomických statistikách. V dnešní době není uzákoněno, že je povinnost pracovat. Pokud se tedy člověk sám rozhodne, že pracovat nebude, společnost to vezme na vědomí, přestane se o něj starat a pouze sleduje, jestli nějak neporušuje zákon (např. krádežemi apod.).

2. **Nedobrovolně nezaměstnaní** jsou ti lidé, kteří chtějí a zároveň i potřebují pracovat, aby si zajistili živobytí, ale nemohou odpovídající zaměstnání sehnat. Tzn. ti, kteří aktivně práci hledají (jsou registrováni na úřadech práce) nebo se chtějí do zaměstnání vrátit (či do něj vstoupit).

Nedobrovolná nezaměstnanost se tedy stává skutečným problémem. Sociální společnosti, není jedno, pokud se někdo dostává do sociální tísně, tím spíše, když to není jeho vlastním zaviněním. Pro tyto případy je vytvořen sociální systém, který je založen na solidaritě pracujících (z jejich daní jsou brány peníze na financování podpor v nezaměstnanosti). Nastává ovšem nesnadná situace, kdy je potřeba najít snesitelnou míru přerozdělování tak, aby na jednu stranu byla sociální pomoc vyhovující, ale zároveň nesmí být příliš vysoká, aby nepokoušela k jejímu zneužívání. Dále by neměla příliš zatěžovat pracující část populace. Přerozdělování je proces, kde dostávají svůj podíl na výrobě i ti členové společnosti, kteří se nepodíleli na výrobě, tzn. nezaměstnaní, děti, důchodci, nemocní apod.

Přirozená míra nezaměstnanosti

Přirozená míra nezaměstnanosti je míra nezaměstnanosti, při které je ekonomika v rovnováze. Tedy přesněji můžeme definovat: „Přirozená je taková míra nezaměstnanosti, při níž jsou síly, které působí směrem ke zvyšování a snižování cenové a mzdové inflace, vyrovnané. Při přirozené míře je inflace stálá – nevykazuje tendenci ke zvyšování ani ke snižování. V soudobé ekonomice, která se snaží zabránit vysokým mírám inflace, je přirozená míra nezaměstnanosti nejnižší mírou nezaměstnanosti, která je udržitelná;

vyjadřuje tedy nejvyšší udržitelnou úroveň zaměstnanosti a odpovídá potenciálnímu produktu země.“⁵

Přirozená míra nezaměstnanosti je vyšší než nula. I v ekonomice s vysokou zaměstnaností je velký počet lidí bez práce, protože je mnoho změn v poptávce a nabídce nespočetných statků a služeb, tudíž dochází hlavně k frikční a strukturální nezaměstnanosti. Přirozená míra nezaměstnanosti je v úzké souvislosti s inflací. Pokud by byla její hodnota příliš nízká, došlo by k růstu inflace. Přirozená míra je nejnižší práh nezaměstnanosti, který nevede ke zrychlování inflace. Nedochozí k růstu inflace díky přebytečným poptávkám, ani k poklesu díky přebytečným nabídkám. „Protože inflace působí jako omezení ve vztahu k hospodářské politice, je přirozená míra nezaměstnanosti nejnižší mírou nezaměstnanosti, kterou lze dlouhodobě udržet.“⁶

V posledních letech je znepokojující vývojový trend růstu přirozené míry nezaměstnanosti. Do tohoto trendu zahrnujeme tři faktory.

1. Demografické změny, především ve struktuře obyvatelstva s rostoucí mírou zaměstnanosti. Roste podíl dospívajících, menšin a žen a klesá podíl dospělých mužů na ekonomicky aktivním obyvatelstvu.
2. Vliv vládní politiky, kam zahrnujeme pojištění v nezaměstnanosti, sociální vládní transferové programy a minimální mzdu.
3. Strukturální změny, které vznikají v důsledku silných šoků, jak pro odvětví a oblasti závislé na energii, tak pro zahraniční obchod.

„Přirozená míra nezaměstnanosti je pravděpodobně nad optimální mírou nezaměstnanosti, nad úrovní nezaměstnanosti, při níž se maximalizuje čistý ekonomický blahobyť.“⁷

---

⁵ SAMUELSON, Paul A.; NORDHAUS, William D. *Ekonomie*. 1. vyd. dotisk. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991, str. 296

⁶ SAMUELSON, Paul A.; NORDHAUS, William D. *Ekonomie*. 1. vyd. dotisk. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991, str. 297

⁷ SAMUELSON, Paul A.; NORDHAUS, William D. *Ekonomie*. 1. vyd. dotisk. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991, str. 301

3.1.2 Měření nezaměstnanosti

Z hlediska měření je nutno rozlišit ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo.

1. **Ekonomicky aktivní** (jinak pracovní síla) jsou lidé zaměstnaní i nezaměstnaní.

Zaměstnaní (pracující) jsou ti lidé, kteří vykonávají placenou práci buď na pracovní poměr, nebo podnikají. Jsou zaměstnaní, i když zrovna nepracují – jsou na dovolené, na mateřské nebo stávkují.

Nezaměstnaní, kteří v tomto případě musí splňovat tři kritéria.

- Nejsou zaměstnaní ani sebezaměstnaní.
- Práci aktivně hledají, jsou zaregistrováni na úřadu práce nebo u jiné, např. soukromé zprostředkovatelny práce, hledají zaměstnání v konkrétních firmách, využívají inzerce, snaží se založit si vlastní firmy, podávají žádosti o pracovní povolení a licence nebo používají jiné způsoby hledání.
- Čekají, až se budou moci po dočasném přerušení pracovního procesu opět do zaměstnání vrátit, jsou připraveni a ochotni do práce nastoupit nejpozději do 14 dnů.

2. **Ekonomicky neaktivní** jsou ostatní lidé, kteří zaměstnání nemají a ani si je z nějakých důvodů sami aktivně nehledají.

„Kritéria ekonomické aktivity chápou zaměstnané a nezaměstnané osoby jako výrobní faktor, který je (nebo není) využit jako zdroj tvorby produkce. Jde o tzv. standardizované nebo obecné pojetí nezaměstnanosti (nezaměňujeme s tzv. registrovanou nezaměstnaností).“⁸

Vývoj nezaměstnanosti měříme pomocí ukazatele míry nezaměstnanosti. Je to podíl počtu nezaměstnaných na celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel, vyjádřený v procentech. Lidé, kteří se zahrnují do ekonomicky aktivního obyvatelstva, musí být schopni svou aktivitu v hledání zaměstnání prokázat. Tzn., že jsou zapsáni na úřadu práce, skutečně se o zaměstnání uchází, mohou doložit své odpovědi na inzeráty atd.

---

⁸ HELÍSEK, M. *Základy makroekonomie: průvodce studiem*. 1. vyd. Praha: Eupress, 2004, str. 46

Mezi nezaměstnané jsou zahrnuti i tzv. odrazení pracovníci, což znamená ti, kteří již ztratili naději, že mohou ještě zaměstnání najít.

Vzorec:
$$u = \frac{U}{L + U} .$$

Míru nezaměstnanosti v procentech označujeme u, počet nezaměstnaných označujeme U a počet zaměstnaných označujeme L.⁹

„Existuje několik měr nezaměstnanosti. Běžně se v tisku a televizi můžeme setkat s tzv. **registrovanou mírou nezaměstnanosti**, kterou u nás zveřejňuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Ta je zjišťována tak, že za nezaměstnané jsou brány osoby, které jsou registrované na úřadech práce. Ne všichni nezaměstnaní však hledají práci přes úřady práce, např. z důvodu, že jsou nezaměstnanými pouze krátkou dobu nebo nemají důvěru v to, že by jim úřad práce našel místo. Proto Český statistický úřad provádí tzv. Výběrové šetření pracovních sil, při kterém zjišťuje počet nezaměstnaných v domácnostech. Tyto údaje pak využívá např. Eurostat, který zveřejňuje mezinárodně srovnatelnou míru nezaměstnanosti za státy Evropské unie.“¹⁰

V ČR měří nezaměstnanost dvě instituce.

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, které (dle evidence úřadů práce) dohlíží na tzv. registrovanou nezaměstnanost.
2. Český statistický úřad, který vykonává výběrová šetření v terénu (chodí a ptají se podle určitých pravidel přímo lidí). Tyto šetření ukazují nižší počty lidí bez práce, protože část populace pracuje „na černo“ i když jsou na úřadech registrovaní jako nezaměstnaní.¹¹

---

⁹ HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 158

¹⁰ PAVELKA Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 3. akt. vyd. Praha: VŠEM, 2010, str. 115

¹¹ ŠVARCOVÁ, J. a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2005, str. 43

Doba trvání nezaměstnanosti a frekvence nezaměstnanosti

Významná specifikace nezaměstnanosti je doba (délka) trvání nezaměstnanosti. Doba trvání nezaměstnanosti je specifikována průměrnou délkou období, kdy je osoba nezaměstnaná. Doba trvání nezaměstnanosti závisí na strukturálních specifikacích trhu práce a na cyklických faktorech (na aktuálním stavu ekonomického cyklu). Prodlužování průměrné délky nezaměstnanosti má několik negativních důsledků a nákladů: mimo jiné i na úroveň přirozené míry nezaměstnanosti (jev hysterese).

„Frekvence nezaměstnanosti je dána průměrným číslem, kolikrát za dané období (například za 2 roky, za 5 let apod.) jsou pracovníci nezaměstnaní. Frekvence nezaměstnanosti zřejmě závisí na výkyvech (nárazech) agregátní poptávky po zboží a službách, z níž je odvozena i poptávka po práci. Současně frekvence nezaměstnanosti závisí i na poptávce po práci jednotlivých firem v různých odvětvích i oblastech (některé firmy v některých odvětvích či oblastech expandují, jiné firmy zanikají).“¹²

3.1.3 Druhy nezaměstnanosti

Rozlišujeme základní druhy nezaměstnanosti podle příčin vzniku: frikční, strukturální, cyklickou a sezónní. Mohou existovat i další druhy nezaměstnanosti: technologická, skrytá, otevřená, nepravá apod.

Základní členění nezaměstnanosti

- **Frikční nezaměstnanost** (tzv. vyhledávací nezaměstnanost) je nezaměstnanost přirozená, krátkodobá a vzniká v běžných situacích života (při změně zaměstnání, změně bydliště, ženy po mateřské dovolené, studenti při ukončení studia, atd.). Trh práce je v nepřetržitém pohybu. Hledání nového zaměstnání v důsledku nedokonalých informací o volných pracovních místech určitou dobu trvá. Lidé z práce odcházejí a hledají si práci novou (např. chtějí získat práci lépe placenou a nejsou spokojeni s nabídkami, které dostávají). Nejde tedy o nedostatek volných pracovních míst, ale o hledání existujících neobsazených míst.

---

¹² BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 192

- **Strukturální nezaměstnanost** je také nezaměstnanost přirozená, ale obvykle trvá déle než nezaměstnanost frikční. Můžeme rozlišit 2 formy strukturální nezaměstnanosti, a to profesní a regionální. Profesní nezaměstnanost, jinak kvalifikační nezaměstnanost, vzniká vlivem rozvoje vědy a techniky, zrušením nějaké profese. Nezaměstnanost regionální vzniká omezením produkce nějakého odvětví v určité oblasti (např. zavírání dolů, hutí, loděnic, omezování zbrojařského průmyslu, těžkého strojírenství aj.) Strukturální nezaměstnanost se vytváří, protože se některá odvětví v určitých oblastech rozšiřují, zatímco jiné odvětví v jiných oblastech naopak upadá. Vede tedy k rozšíření jiných odvětví (rozvoj služeb, elektroniky, kvalifikované chemie aj.). Dochází k přesunům mezi sektory, což je změna složení poptávky po práci mezi oblastmi a odvětvími. Strukturální nezaměstnanost jde řešit rekvalifikací pracovníků (tzn. získat nové vědomosti a dovednosti o jiné práci).
- **Cyklická nezaměstnanost** závisí na tom, v jaké části hospodářského cyklu se právě ekonomika nachází. V období recese, deprese (krize, pokles nabídky i poptávky), dochází k růstu nezaměstnanosti. Ti, co práci mají, raději neutrácejí a spoří, firmy neprodávají a krachují. Naopak v období expanze, konjunktury (rozvoj poptávky i nabídky), dochází k nárůstu zaměstnanosti, zvedají se platy i zisky firmám, roste spotřeba statků a služeb.

Cyklickou nezaměstnanost můžeme vyjádřit Okunovým zákonem: „Okunův zákon, nazvaný podle amerického ekonoma Arthura M. Okuna, zachycuje negativní vzájemný vztah (statisticky odvozený z reálných údajů) mezi koeficientem poměru produktu, tj. poměrem Y/Y^* (tedy poměrem skutečného produktu a potenciálního produktu), a mírou nezaměstnanosti.

Okunův zákon tedy popisuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti a tempem ekonomického růstu. Platnost Okunova zákona byla prokázána na datech z USA. Podle tohoto zákona způsobí pokles reálného produktu o 2 až 3 % pod úroveň potenciálního produktu zvýšení míry nezaměstnanosti o 1 %.“¹³

---

¹³ BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 191

- **Sezónní nezaměstnanost** je pokládána za složku frikční nezaměstnanosti, a proto patří také mezi nezaměstnanost přirozenou. Sezónní nezaměstnanost je důsledkem sezónního kolísání (fluktuace) poptávky po pracovních příležitostech. Jsou to například práce ve stavebnictví, v zemědělství, plavčíci, lyžařští instruktoři aj.

Další členění nezaměstnanosti

- **Skrytá nezaměstnanost** (skrytá pracovní síla) je nezaměstnanost, kam jsou zařazeni ti, kteří nejsou jako nezaměstnaní registrováni, i když nepracují. Nezaměstnaný si zaměstnání nehledá a ani se neregistruje na úřadu práce. Obvykle do této skupiny patří vdané ženy, lidé na rodičovské dovolené a studenti. Také jsou to ti, kteří už hledání práce vzdali nebo si práci vyhledávají sami, pomocí neformálních zdrojů (inzerátů) a nejsou na úřadu práce zapsáni. Do skryté nezaměstnanosti spadají také osoby, které jsou na úřadu práce zařazeny do různých rekvalifikačních kurzů, veřejně prospěšných prací apod. Často jde o výrazný počet osob z celkového počtu nezaměstnaných.¹⁴
- **Neúplná zaměstnanost, nepravá nezaměstnanost a job stagnation**

Termín **neúplná zaměstnanost** se používá proto, že existují pracovníci, kteří musí přistoupit na práci na snížený úvazek nebo v práci nevyužívají všech svých dovedností a kvalifikaci. Neúplná zaměstnanost se využívá také jako jeden z prostředků, jak snížit míru nezaměstnanosti. Buď se jedná o zkrácenou pracovní dobu, nebo si dva zaměstnanci dělí na dvě části jak pracovní dobu, tak i příjem z odvedené práce.¹⁵

Nepravá nezaměstnanost je nezaměstnanost, kam řadíme osoby nezaměstnané, které si ani zaměstnání nehledají (odmítají i tu práci, která jim byla nabídnuta). Jsou to obyvatelé, kteří pouze záměrně čerpají nárok na podporu v nezaměstnanosti a také ti, kteří se jako nezaměstnaní zaregistrují a pak pracují nelegálně (tzv. na černo).¹⁶

¹⁴ MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha: Slon, 2002, str. 21

¹⁵ MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha: Slon, 2002, str. 22

¹⁶ MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha: Slon, 2002, str. 22

Job stagnation je jev, kdy vysoká míra nezaměstnanosti omezuje profesionální i prostorovou mobilitu. I lidé, kteří jsou nespokojeni se svým zaměstnáním, v době vysoké nezaměstnanosti neriskují a obvykle zůstávají v práci, která jim příliš nevyhovuje.¹⁷

3.1.4 Důsledky nezaměstnanosti

Důsledky nezaměstnanosti se dělí na ekonomické a sociální.

Ekonomický důsledek nezaměstnanosti je přisuzován pouze cyklické nezaměstnanosti. Je to ztráta produkce v podobě poklesu skutečného produktu pod produkt potenciální. Kvantifikaci této ztráty vyjadřuje již zmiňovaný Okunův zákon.: $Y/Y^* = 1 + 0,02(u^* - u)$. Přirozená míra nezaměstnanosti je zde značena u^* .

„Zvýšení skutečné míry nezaměstnanosti o jeden procentní bod nad přirozenou míru nezaměstnanosti je spojeno s poklesem skutečného produktu pod potenciální produkt o 2 %. (Koeficient 0,02 je historicky proměnlivý a v jednotlivých zemích odlišný).“¹⁸

Sociální důsledek nezaměstnanosti má individuální dopady. Je to psychické zatížení vyvolané nezaměstnaností a s ním související nemocnost, rozpady rodin, destrukce etických hodnot a s ní spojené patologické jevy jako kriminalita, alkoholismus, narkomanie, prostituce apod. Sociální problémy, které vznikají na základě nezaměstnanosti, velmi často mívají radikální následky, což může mít jak politické dopady, tak i extrémní následky rasově motivovaných nepokojů. Zvláště tíživé jsou tyto dopady při dlouhodobé nezaměstnanosti (déle jak půl roku). Její závažnost vychází z výčtu výše uvedených dopadů v čase, a také z toho, že během několika měsíců se snižují (nebo přestávají úplně) podpory v nezaměstnanosti, zmenší se úspory atd.¹⁹

Důsledky nezaměstnanosti jsou nežádoucí, proto jsou dále uvedeny způsoby **snižování nezaměstnanosti**.

---

¹⁷ MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha: Slon, 2002, str. 23

¹⁸ HELÍSEK, M. *Základy makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Eupress, 2004, str. 48

¹⁹ HELÍSEK, M. *Makroekonomie pro bakalářské studium*. 1. vyd. Slaný: Meladrium, 1996, str. 129

Vláda se snaží snížit závažnost nezaměstnanosti sociálními dávkami a příspěvky nezaměstnaným. Další způsob snižování nezaměstnanosti vláda řeší udržováním vysoké zaměstnanosti.

Snižování cyklické nezaměstnanosti je shodné s proticyklickou politikou, tj. v období recesí může vláda podněcovat agregátní poptávku a tím zvyšovat růst zaměstnanosti a produkce. Aktivní politika zaměstnanosti napomáhá k tvorbě společensky efektivních pracovních míst a k financování veřejně prospěšných prací.

Snižování frikční a strukturální nezaměstnanosti (přirozené míry nezaměstnanosti) lze dosáhnout lepším informováním o volných pracovních pozicích, vládou financovanými rekvalifikačními kurzy, podporou migrace pracovníků za zaměstnáním (příspěvky na dopravu), snižováním příliš štědrých sociálních dávek nebo snižováním nepřiměřené zákonem stanovené minimální mzdy.²⁰

Aktivní politika zaměstnanosti

Složkou státní politiky zaměstnanosti je podpora zakládání nových pracovních míst. Stát poskytuje příspěvky zaměstnavatelům při zaměstnávání uchazečů o práci, a poskytuje je i uchazečům samotným. Součástí aktivní politiky zaměstnanosti je i poradenství a cílené programy k řešení zaměstnanosti.

Jedná se o tyto nástroje aktivní politiky zaměstnanosti:

- rekvalifikace
- investiční pobídky
- veřejně prospěšné práce
- společensky účelná pracovní místa
- příspěvek na zapracování
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program²¹

---

²⁰ HELÍSEK, M. *Makroekonomie pro bakalářské studium*. 1. vyd. Slaný: Meladrium, 1996, str. 130

²¹ <http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz> [cit. 2011- 11-21]

3.2 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT – HDP

3.2.1 Charakteristika HDP

HDP je jeden z ukazatelů výkonnosti národního hospodářství. Je to celková peněžní hodnota finální produkce (tj. produkce, která se dostává ke konečnému spotřebiteli, nejsou zde zahrnuty meziprodukty) vyrobená na území určitého státu, za určitou dobu (z pravidla 1 rok) výrobními faktory (práce, přírodní zdroje, kapitál) domácími i zahraničními firmami. Úroveň jednotlivých států se porovnává podle HDP na jednoho obyvatele.

„Hrubý domácí produkt určuje Český statistický úřad jako souhrn hodnot přidaných zpracováním ve všech odvětvích činností, které se považují v systému národního účetnictví za produktivní (tj. včetně služeb tržních i netržních). Jde o propočet v kupních cenách, za které jsou realizovány tržní výkony (tzn. včetně daní z produktů a bez dotací na produkty). U netržních služeb je přidaná hodnota vyjádřena jako souhrn náhrad zaměstnancům a spotřeby fixního kapitálu. Prvotní propočet je proveden v běžných cenách.“²²

HDP je ve všech podnicích tvořen přidanou hodnotou. Přidanou hodnotu vypočítáme rozdílem mezi hodnotou vytvořené produkce a hodnotu spotřebovaných meziproductů. Meziprodukty jsou vstupy v podobě statků a služeb, které jsou ve výrobě dále zpracovány nebo přímo spotřebovány.

Při sledování přidané hodnoty jsou rozlišovány sektory, ve kterých je HDP vyráběn. V primárním sektoru vzniká malá část (zemědělství, těžba), v sekundárním sektoru okolo jedné třetiny (průmysl, stavebnictví) a v sektoru terciárním vzniká většina HDP (služby včetně dopravy a obchodu).²³

Nominální HDP ukazuje změnu fyzického množství produkce i změnu cen a je vyjádřeno v běžných cenách zvoleného období.

Reálné HDP ukazuje pouze změnu fyzického množství produkce a je vyjádřeno ve stálých cenách zvoleného výchozího období.

---

²² BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 17

²³ HELÍSEK, M. *Základy makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Eupress, 2004, str. 10

Deflátor HDP je cenový index, který zajišťuje cenovou hladinu v ekonomice. Vypočítá se poměrem nominálního a reálného HDP v daném roce a vynásobí se stem.²⁴

3.2.2 Měření HDP

HDP se měří třemi metodami: produkční, výdajovou a důchodovou.

- **Produkční metoda** sčítá hrubé přidané hodnoty jednotlivých sektorů (odvětví) a čisté daně na produkty. Na straně zdrojů zachycuje produkci a na straně užití mezispotřebu. Hrubou přidanou hodnotu vypočítá odečtením meziprojektu od produkce.

Slovně je možno tento vztah popsat:

$$\text{HDP} = \text{produkce} - \text{mezi-spotřeba} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty}^{25}$$

- **Výdajová metoda** sčítá všechny vyrobené finální statky a služby, které firmy za dané období prodaly domácnostem, vládě, jiným firmám a čisté vývozy.

Slovně je možno tento vztah popsat:

$$\text{HDP} = \text{spotřeba domácností} + \text{investice soukromých domácích firem} + \text{vládní nákupy statků a služeb} + \text{čistý vývoz}$$

$$\text{HDP} = C + I + G + NX^{26}$$

Spotřeba domácností tvoří největší položku HDP a jsou to výdaje za konečné produkty (zboží) občanů za daný rok (statky krátkodobé spotřeby, dlouhodobé spotřeby a služby).

Investice soukromých domácích firem jsou výdaje za technologie, budovy, stroje a změny stavu zásob (pro konečné spotřebitele i potřeby jiných firem).

Vládní investice jsou výdaje na infrastrukturu, zdravotnictví, školství, obranu státu, ochranu životního prostředí apod. Nejsou zde zahrnuty transferové

---

²⁴ PAVELKA Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 3. akt. vyd. Praha: VŠEM, 2010, str. 24

²⁵ BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 18

²⁶ PAVELKA Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 3. akt. vyd. Praha: VŠEM, 2010, str. 20

platby (důchody, nemocenské, sociální dávky, aj.), protože jsou tyto peníze utraceny ze spotřeb domácností a tím by došlo k jejich dvojitmu započítání.

Čistý vývoz se počítá jako export mínus import. To jsou statky a služby vyrobené v ČR a prodané do zahraničí na jedné straně a výdaje domácností, firem a vlády za zboží a služby vyrobené v jiném státě na straně druhé.²⁷

- **Důchodová (nákladová) metoda** vychází z fáze rozdělování – každý výdaj je něčím příjmem. Sčítá celkové prvotní důchody za národní hospodářství. Každý z účastníků výroby získává svůj podíl na vyrobených statcích a službách jako odměnu za vynaložení své síly. Zaměstnanci dostávají mzdy, platy a sociální příspěvky zaměstnanců, majitelé půdy dostávají rentu, majitelé kapitálu dostávají čistý úrok a zisky. Tyto položky jsou také náklady firem, které si kupují výrobní faktory (práci, půdu, kapitál) nutné pro výrobu. Nemůžou zde být zahrnuty platby firem jiným firmám, protože by docházelo k několikanásobnému započítávání. Připočítávají se odpisy a nepřímé daně (daň z přidané hodnoty a spotřební daň).

Slovně je možno tento vztah popsat vzorcem:

$$\text{HDP} = \text{mzdy} + \text{renty} + \text{zisky} + \text{úroky} + \text{opotřeben\í investic} + \text{nepřím\é dan\é}^{28}$$

Všemi uvedenými metodami měření HDP musí být vždy dosaženo stejného výsledku.

3.2.3 Odlišení HDP od dalších ukazatelů národního hospodářství

Hrubý národní důchod – HND

„Národní důchod (hrubý nebo čistý) je bilanční položkou účtu rozdělení prvotních důchodů, tj. důchodů z využívání výrobních činitelů (práce, půdy a kapitálu); je součtem sald prvotních důchodů za jednotlivé rezidentské sektory.“

„ $\text{HND} = \text{HDP} + \text{prvotní důchody za národní hospodářství celkem přijaté} - \text{prvotní důchody za národní hospodářství vydané}$ “²⁹

---

²⁷ ŠVARCOVÁ, J. a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2005, str. 31

²⁸ ŠVARCOVÁ, J. a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2005, str. 32

²⁹ BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 19

Hrubý disponibilní důchod – HDD

Do druhotných důchodů jsou zařazeny: běžné daně z důchodů, jmění, sociální dávky aj.

„HDD = HND + druhotné důchody za národní hospodářství celkem přijaté – druhotné důchody za národní hospodářství vydané“³⁰

3.2.4 Hospodářský cyklus

Výkonnost tržního hospodářství se vyvíjí nerovnoměrně, střídají se fáze tempa růstu a fáze tempa snižování hlavních makroekonomických veličin, hlavně tedy reálného HDP. Hospodářský cyklus je tedy opakující se nesrovnalost mezi potencionálním a skutečným HDP.

Fáze hospodářského cyklu

Obecně lze charakterizovat 4 fáze hospodářského cyklu: kontrakce (recese), dno (sedlo), expanze (konjunktura), vrchol.³¹

- **Fáze kontrakce (recese)** představuje zpomalování ekonomické činnosti a nastupuje po fázi vrcholu. Recese nastává, pokud HDP klesal minimálně dvě čtvrtletí za sebou. Nastává výrazný pokles poptávky, hromadí se zásoby, omezují investice, firmy krachují, roste nezaměstnanost, i obyvatelé, kteří práci mají, raději neutrácejí, šetří si, a tím krizi ještě prohlubují. Dlouhodobá recese se nazývá deprese (krize).
- **Fáze dna** je naopak nejnižší bod cyklu a přichází po fázi deprese. Je to bod zvratu, po kterém nastává oživení hospodářské aktivity. Firmy minimalizovaly své náklady, ceny, a pokud přečkají recesi, dostanou se svou nabídkou do souladu s poptávkou. Mohou přijmout nové zaměstnance, domácnosti mají větší příjmy a mohou více utrácet a opět začíná fáze expanze.
- **Fáze expanze** představuje oživení a růst ekonomické činnosti – prosperují firmy i domácnosti. Rostou firemní zisky i platy, zvyšuje se poptávka domácností

³⁰ BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 20

³¹ BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, str. 279

4 VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

4.1 Vývoj hlavních makroekonomických ukazatelů – HDP, zaměstnanosti a míry nezaměstnanosti

V této části práce jsou uvedeny hlavní makroekonomické indikátory ve vývoji od roku 2007 po aktuální predikce do roku 2012. Ukazatelé jsou porovnávány a analyzovány pro zjištění průběhu ekonomické krize v letech 2008 a 2009, a jsou dále rozebrány. Pro přehlednost jsou uvedeny grafy, kde jsou rozdílné hodnoty na první pohled lépe zřetelné.

Tabulka č. 1: Hlavní makroekonomické indikátory

	2007	2008	2009	2010	2011 ⁴	2012 ⁴
HDP ¹	6,1	2,5	-4,1	2,3	2,1	1,0
Zaměstnanost ²	1,9	1,6	-1,4	-1,0	0,4	-0,2
Míra nezaměstnanosti ³	5,3	4,4	6,7	7,3	6,9	6,9

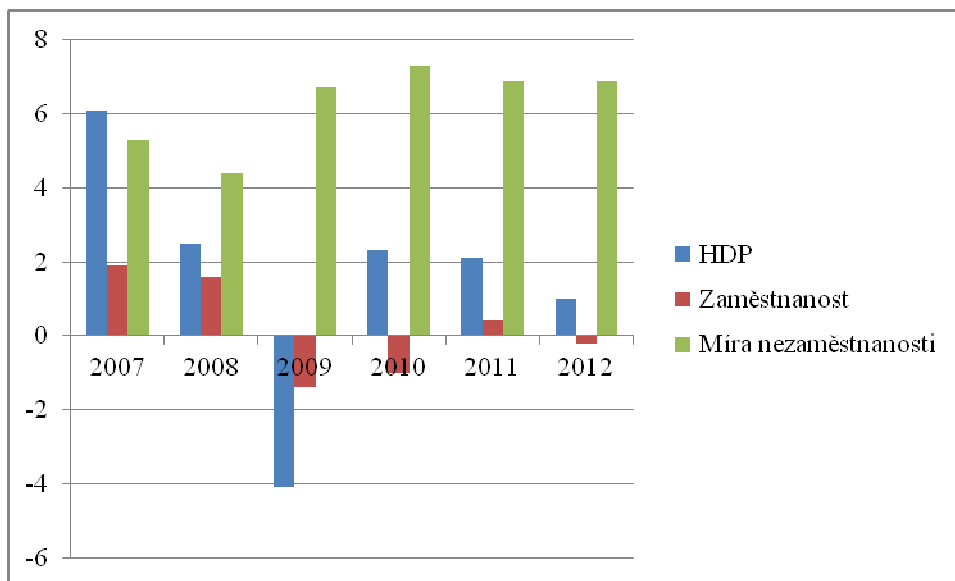
Zdroj: vlastní zpracování dle MF ČR a ČSÚ

¹ HDP je zobrazeno jako růst v % ve stálých cenách, ² zaměstnanost ukazuje růst v % a

³ míra nezaměstnanosti ukazuje průměr v %.

⁴ Rok 2011 a 2012 je zobrazen jako aktuální predikce.

Graf č. 3: Hlavní makroekonomické indikátory (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č. 1

Podle tabulky je vidět, že se makroekonomické hodnoty po roce 2007 rapidně zhoršovaly. V roce 2007 měly růst HDP a zaměstnanosti nejlepší výsledky za sledované období. HDP vzrostlo až na 6,1 %, růst zaměstnanosti byl také nejvyšší, a to 1,9 %. Míra nezaměstnanosti byla naopak nejlepší, tedy nejnižší, s hodnotou 4,4 % (za sledované období) roku 2008. Je patrné, že se pokles tempa růstu zaměstnanosti a HDP zatím neprojevil.

Nejslabším rokem je rok 2009. V tomto roce se nejvíce projevil dopad ekonomické krize. Všechny uvedené makroekonomické ukazatele se změnilы k horšímu. Ukazatelé HDP a zaměstnanost poklesly do záporných hodnot a míra nezaměstnanosti se naopak oproti loňskému roku zvýšila o 2,3 procentního bodu (p.b.). Tempo růstu HDP tedy konkrétně bylo -4,1 %, zaměstnanost klesla na -1,4 % a míra nezaměstnanosti byla 6,7 %.

Roku 2010 se HDP i zaměstnanost o několik procent změnilы k lepšímu. HDP se opět dostalo do kladných hodnot na 2,3 % a zaměstnanost klesala mírněji -1,0 %. Míra nezaměstnanosti ale přichází se zpožděním oproti roku 2009 a ještě stoupla a je tedy úplně nejvyšší (za sledované období), což znamená nejhorší a dosáhla 7,3 %. Tyto údaje ukazují i na vztah Okunova zákona.

V roce 2011 Ministerstvo financí ČR počítá s reálným růstem HDP o 2,1 %, s růstem zaměstnanosti o 0,4 % a s vysokou mírou nezaměstnanosti, která činí 6,9 %.

Odhad na rok 2012 počítá s růstem HDP o 1,0 %, odhad zaměstnanosti klesá o 0,2 % a míra zaměstnanosti podle odhadu zůstane stejná, na 6,9 %. ³⁴

„Očekáváme, že saldo vládního sektoru dosáhne v letošním roce -3,7 % HDP. V souladu s přijatou konsolidační strategií by v roce 2012 mělo dojít ke zlepšení salda na -3,2 % HDP. Dluhová kvóta sektoru vládních institucí vzroste ze 40,5 % HDP v roce 2011 na 42,2 % HDP v roce 2012.“ ³⁵

4.1.1 Srovnání HDP České republiky a Německa

Jako zástupce pro srovnání České republiky s Evropskou unií bylo vybráno Německo, a to proto, že je hlavním obchodním partnerem ČR a má největší podíl na opětovém mírném růstu HDP po roce ekonomické krize (2009).

Tabulka č. 2: Srovnání ročního HDP České republiky a Německa (2007 – 2012)

růst ve stálých cenách v %, sezónně neočištěná data

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Česká republika	6,1	2,5	-4,1	2,3	2,1	1,0
Německo	3,3	1,1	-5,1	3,7	2,9	1,2

Zdroj: MF ČR

³⁴ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_65165.html [cit. 2011- 11-16]

³⁵ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_65165.html [cit. 2011- 11-16]

Graf č. 4: Srovnání ročního HDP České republiky a Německa (2007 – 2012)

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č. 2

Z tabulky je zřejmý rozdíl mezi HDP České republiky a Německa. V roce 2007 bylo HDP České republiky o 2,8 % vyšší než HDP Německa. V roce 2008 HDP obou zemí začalo klesat a roku 2009 se HDP obou zemí dostalo do záporných hodnot, ovšem Německu kleslo HDP ještě o celé 1,0 % níže než České republice. Od roku 2010 si Německo udržuje vyšší HDP, než je zaznamenáno v ČR.³⁶

4.2 Analýza trhu práce v ČR

V této kapitole bude podrobněji zkoumána zaměstnanost a poté nezaměstnanost. Zaměstnanost v tisících osob, z pohledu ekonomické aktivity a struktury dle odvětví v % a také počet zaměstnaných v jednotlivých odvětvích. Nezaměstnanost z pohledu vývoje počtu nezaměstnaných v tisících a vývoj míry nezaměstnanosti v %.

4.2.1 Analýza zaměstnanosti

V této části je zkoumáno ekonomické postavení osob, podrobnější vývoj zaměstnanosti v průběhu od roku 2004 do roku 2009, porovnání struktury zaměstnanosti v národním hospodářství v roce 2002 a 2009 podle odvětvových sektorů a pohlaví a dále porovnání počtu pracujících podle odvětví činnosti v letech 2002 a 2009.

³⁶ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_65165.html [cit. 2011- 11-16]

Tabulka č. 3: Zkoumání trhu práce z pohledu ekonomické aktivity osob (15 let a více)

v %

Ekonomické postavení	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Populace 15 let a více	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Pracovní síla	59,8	59,4	59,2	59,4	59,3	58,8	58,5	58,7
Zaměstnaní v NH	55,4	54,8	54,3	54,7	55,0	55,6	55,9	54,8
Nezaměstnaní	4,4	4,6	4,9	4,7	4,2	3,1	2,6	3,9
Ekonomicky neaktivní	40,2	40,6	40,8	40,6	40,7	41,2	41,5	41,3

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Trh práce je zkoumán z pohledu ekonomické aktivity osob 15letých a starších. Osoby lze dělit na zaměstnané, nezaměstnané a ekonomicky neaktivní.

V tabulce je vidět, že jsou hodnoty nezaměstnanosti nestálé. V letech 2002 až 2004 nezaměstnanost stále stoupala a roku 2004 byla nejvyšší. Od roku 2004 opět stále klesala a byla rekordně nejnižší v roce 2008. Největší meziroční rozdíl poklesu nezaměstnanosti byl v letech 2006 a 2007, kdy nezaměstnanost klesla o 1,1 p.b. Mezi lety 2008 a 2009 je naopak rekordní vzrůst nezaměstnanosti, a to meziročně o 1,3 p.b.

Tabulka č. 4: Vývoj zaměstnanosti v letech 2004 – 2009 (v tis.)

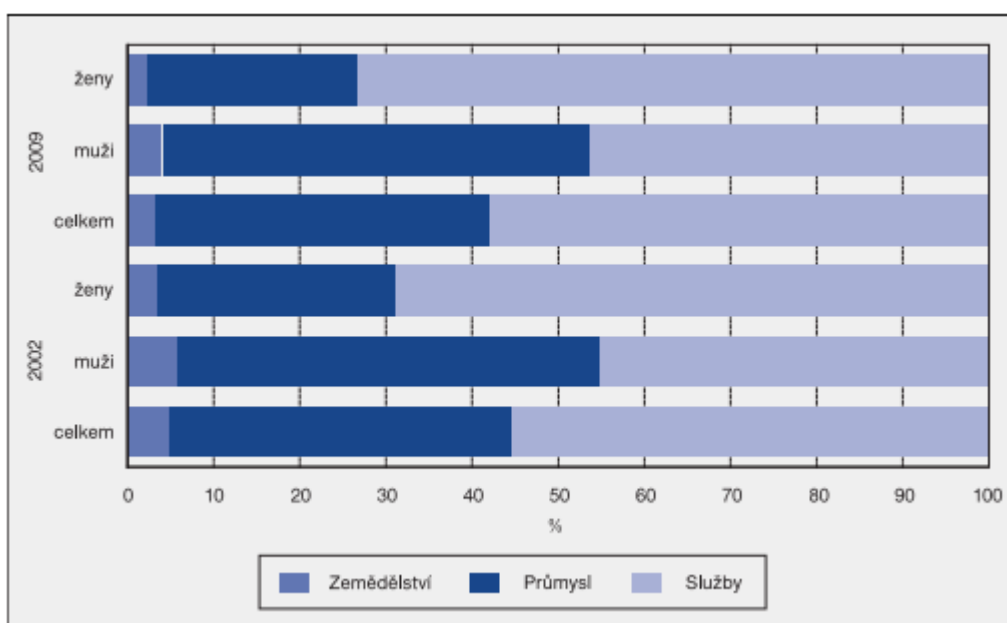
Pohlaví	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Úhrnem	4 706,6	4 764,0	4 828,1	4 922,0	5 002,5	4 934,3
Muži	2 663,1	2 705,5	2 741,9	2 806,1	2 863,2	2 823,7
Ženy	2 043,5	2 058,5	2 086,1	2 115,9	2 139,3	2 110,5

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

V této tabulce jde o podrobnější pohled vývoje zaměstnanosti, než je uvedeno na str. 22, kde je růst zaměstnanosti uveden pouze v %. Pro hlubší analýzu změn a dopadů krize je vývoj zaměstnanosti uveden i v tisících osob.

Od roku 2004 se počet pracujících pravidelně zvyšoval. Nejvíce stoupla zaměstnanost mezi lety 2006 a 2007, zvýšila se téměř o 94 tisíc osob. Mezi roky 2008 a 2009 se počet zaměstnaných osob v důsledku probíhající ekonomické krize naopak snížil o 68,2 tisíc osob.

Graf č. 5: Struktura zaměstnanosti v národním hospodářství v roce 2002 a 2009 podle odvětvových sektorů a pohlaví (v %)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

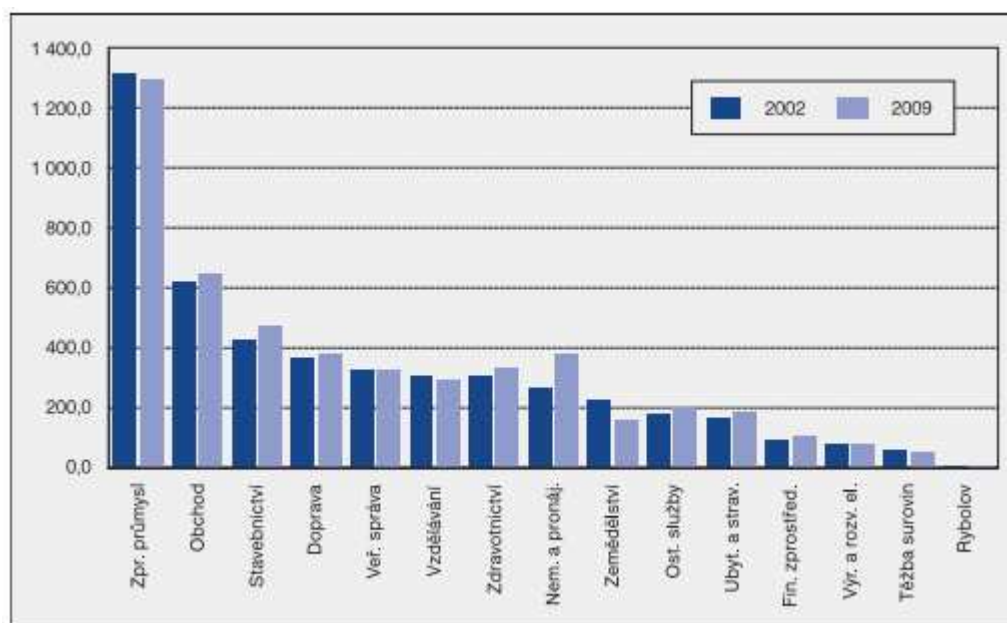
V primárním sektoru národního hospodářství (zemědělství, lesní hospodářství, chov ryb) je zřejmý pokles zaměstnanosti až na necelých 161 tis. pracujících a jejich počet se od roku 2002 snížil o dalších 67,1 tisíc. Podíl na celkové zaměstnanosti tak poklesl až na 3,3 %.

V sekundárním sektoru národního hospodářství (průmysl a stavebnictví) stoupla zaměstnanost pouze o 14 tis. Celkový vývoj zaměstnanosti v tomto sektoru byl také poznamenán ekonomickou krizí v roce 2009. V tomto roce se počet pracujících snížil o více než 125 tis. osob.

V terciálním sektoru (služby) počet zaměstnaných vzrostl o více než 224 tis. a dokonce se zvýšil i v roce 2009 (meziročně o téměř 62 tis. osob).

Pokles zaměstnanosti je zřejmý v primárním a sekundárním sektoru národního hospodářství. K největšímu poklesu došlo v obou těchto sektorech v době ekonomické krize v roce 2009. Ekonomická krize se vyhnula službám, tedy terciálnímu sektoru, kde se počet zaměstnaných nesnižoval, ale naopak zvyšoval, a to i v roce 2009.

Graf č. 6: Počet pracujících podle odvětví činnosti v letech 2002 a 2009 (v tis.)

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Růst zaměstnanosti v sekundárním sektoru byl přerušen negativním vývojem v době ekonomické krize, roku 2009. Největší pokles se projevil ve zpracovatelském průmyslu. V letech 2002 až 2008 se v tomto odvětví zvýšil počet pracujících o 114 tis., ale v průběhu roku 2009 se počet pracovníků výrazně snížil. Snížil se o 138 tis. a z toho plyne, že tento meziroční úbytek pracovníků všechny předchozí přírůstky přesáhl. Lépe je na tom odvětví stavebnictví, kde vzrostla zaměstnanost v době 2002 – 2009 o více než 52 tis. osob. Zaměstnanost se ve stavebnictví na rozdíl od zpracovatelského průmyslu zvýšila i v roce 2009.

V terciálním sektoru nejvíce vzrostl počet pracujících osob v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelské činnosti celkem o 109 tis. Vyšší růst byl zaznamenán i v odvětví

zdravotnictví a sociální péče o bezmála 29 tis. a i v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách vzrostl o téměř 25 tis. Jediný viditelný pokles byl v terciálním sektoru zaznamenán v odvětví vzdělávání.

4.2.2 Analýza nezaměstnanosti

V této části je zkoumán celkový vývoj počtu nezaměstnaných a vývoj míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ve 4. čtvrtletí 2009.

Tabulka č. 5: Celkový vývoj počtu nezaměstnaných mezi roky 2004 a 2009 (v tis.)

Pohlaví	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Celkem	425,9	410,2	371,3	276,3	229,8	352,2
Muži	201,2	186,7	169,1	123,6	102,6	175,4
Ženy	224,7	223,5	202,2	152,7	127,2	176,8

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Ve sledovaném období je vývoj nezaměstnanosti značně nerovnoměrný. Od roku 2004 do roku 2008 se počet nezaměstnaných meziročně stále snižoval. Největší meziroční pokles byl mezi lety 2006 a 2007, kdy počet nezaměstnaných klesl o 105 tis. osob. V průběhu roku 2009 došlo ke zvratu a meziroční nezaměstnanost vzrostla proti 4. čtvrtletí 2008 až o 154,3 tis. a jejich počet tedy ve 4. čtvrtletí 2009 dosáhl 385 tis. Počet nezaměstnaných dosáhl v průměru za rok 2009 více než 352 tis. osob.

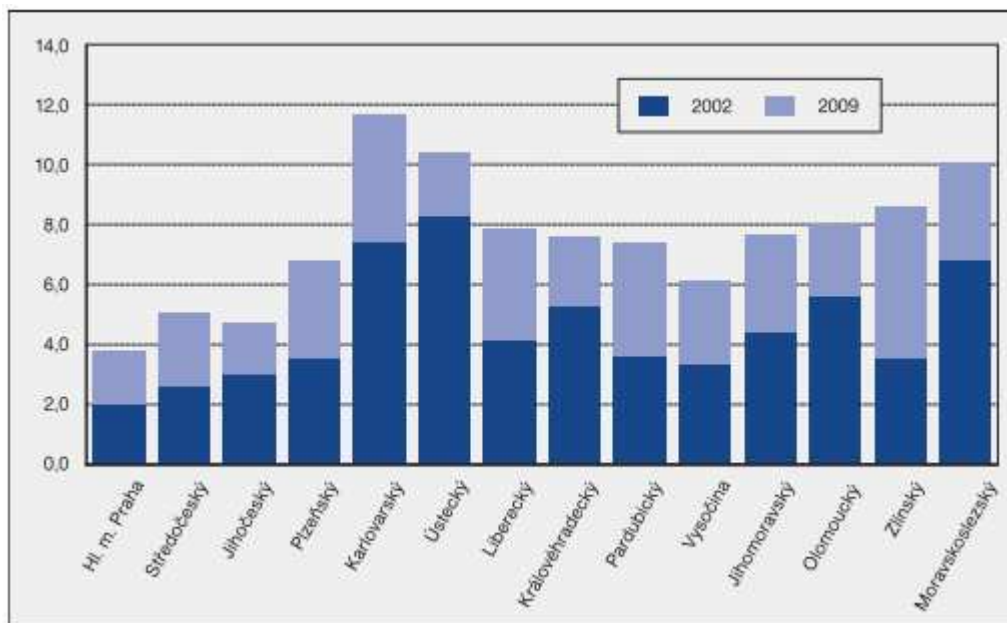
Nejpočetnější skupinu nezaměstnaných představují vyučení a také osoby se základním vzděláním. Ovšem během roku 2009 meziročně vzrostl i počet nezaměstnaných s maturitou o více než 37,5 tis. a mírně se zvýšil i počet nezaměstnaných absolventů vysokých škol na 7,7 tis.³⁷

Dopady ekonomické krize se však v roce 2009 neprojeví ve všech odvětvích národního hospodářství stejně. Podstatně vzrostl počet nezaměstnaných, kteří ukončili práci ve zpracovatelském průmyslu a i ve stavebnictví a obchodu. O něco lepší byla situace

³⁷ <http://www.czso.cz/> shrnující brožurka o trhu práce pro veřejnost (z dat VŠPS)

ve službách, ale i v nich v průběhu roku 2008 podstatně vzrostl počet nezaměstnaných v ubytování a stravování, v administrativních a podpůrných činnostech, v dopravě a ve veřejné správě.

Graf č. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ve 4. čtvrtletí 2009

Zdroj: ČSÚ, VŠPS

Růst nezaměstnanosti byl v roce 2009 nerovnoměrný i z regionálního hlediska. Nezaměstnanost se v průběhu roku zvýšila ve všech krajích republiky, absolutně nejvíce v Moravskoslezském kraji. V důsledku tohoto negativního vývoje se podstatně zvýšila míra nezaměstnanosti na severní Moravě, v Karlovarském a hlavně ve Zlínském kraji. Míra nezaměstnanosti konstruována jako podíl nezaměstnaných k celkovému počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, byla nejvyšší v severních regionech tj. Ústeckém a Moravskoslezském kraji, vůbec nejvyšší byla v Karlovarském kraji. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla dosažena v krajích Hl. m. Praha, Středočeský a Jihočeský kraj.

4.3 Analýza dopadů ekonomické krize na HDP a nezaměstnanost po čtvrtletích v letech 2008 – 2010

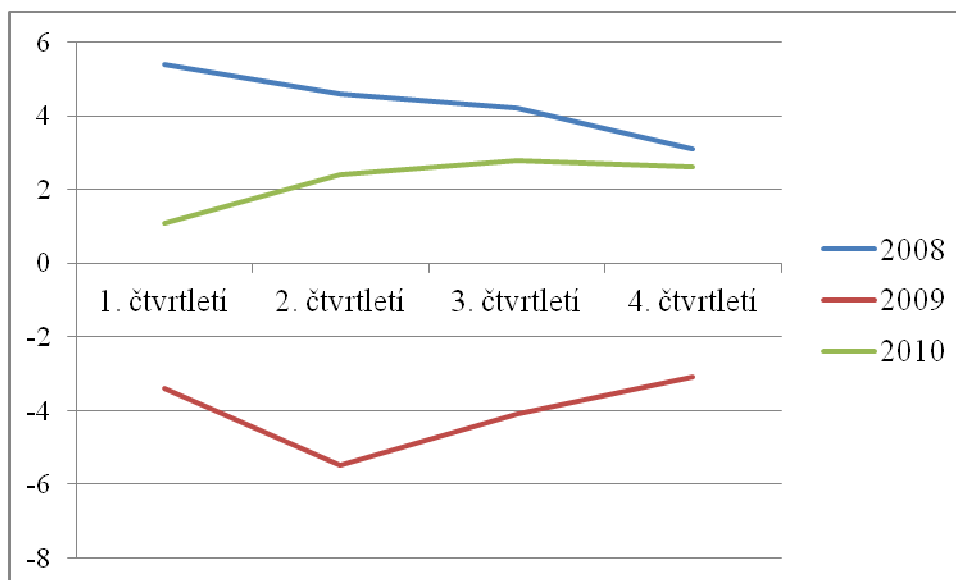
V této kapitole bude analyzována ekonomická krize v letech 2008, 2009 a 2010 po jednotlivých čtvrtletích. Budou zhodnoceny růst HDP a míra nezaměstnanosti a jejich vývoj dále ukázán vlastními výpočty dle ČSÚ v p.b.

Tabulka č. 6: Růst HDP po čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v %)

Rok	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
2008	5,4	4,6	4,2	3,1
2009	-3,4	-5,5	-4,1	-3,1
2010	1,1	2,4	2,8	2,6

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z ČSÚ

Graf č. 8: Růst HDP po čtvrtletích v letech 2008 – 2010

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č. 6

Na grafu č. 9 je znázorněn velký rozdíl v růstu HDP v jednotlivých letech 2008, 2009 a 2010. Největší dopad ekonomické krize je vidět v roce 2009, kdy je graf celý pod čarou, tzn. v záporných hodnotách.

Rok 2008 probíhal v duchu recese až deprese a stálé klesání HDP pokračovalo až do 2. čtvrtletí 2009. Ve 2. čtvrtletí 2009 proběhla fáze dna, kdy je hodnota naprosto nejnižší, -5,5 % a od této doby nastávají fáze recese. Největší pokles roku 2008 byl mezi 3. a 4. čtvrtletím o 1,1 p.b. Absolutně největší pokles ale proběhl mezi 4. čtvrtletím 2008 a 1. čtvrtletím 2009, kdy byl pokles o 6,5 p.b. Ve 3. čtvrtletí 2009 začalo HDP klesat o 1,4 p.b. mírněji a dále postupně roste. Ve 4. čtvrtletí 2009 byl ještě HDP v záporné hodnotě a od 1. čtvrtletí 2010 se HDP přehouplo o 4,2 p.b. do kladných hodnot na 1,1 %.

Meziročně byly největší poklesy zaznamenány také v letech 2008 a 2009. Mezi 1. čtvrtletími to bylo o 8,8 p.b., mezi 2. čtvrtletími o rekordních 10,1 p.b., mezi 3. čtvrtletími o 8,3 p.b. a mezi 4. čtvrtletími o 6,2 p.b.

Tabulka č. 7: Vývoj HDP po čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v p.b.)

Rok	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
2008	-	- 0,8	- 0,4	- 1,1
2009	- 6,5	- 2,1	1,4	1,0
2010	4,2	1,3	0,4	-0,2
Meziroční pokles 2008 – 2009	8,8	10,1	8,3	6,2
Meziroční růst 2009 – 2010	4,5	7,9	6,9	5,7

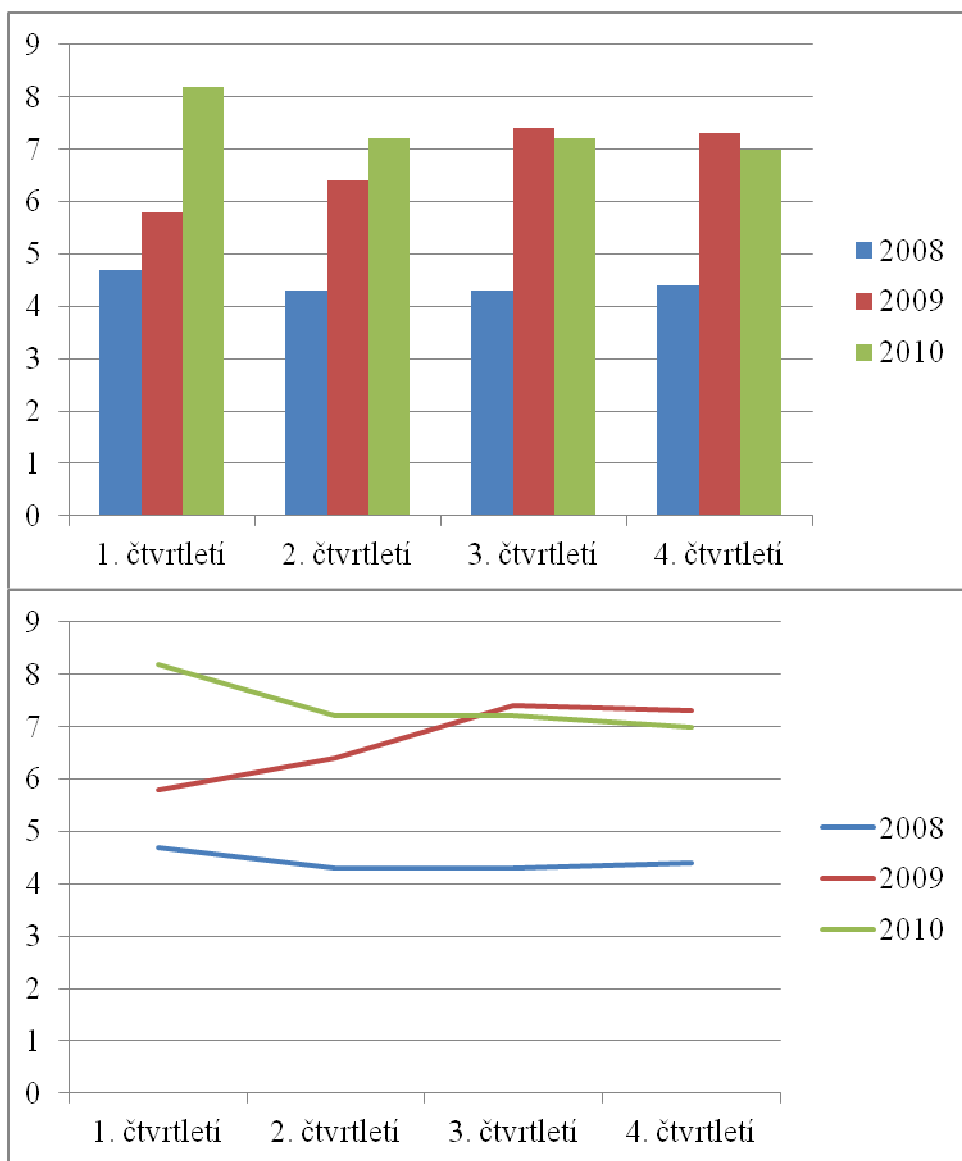
Zdroj: vlastní výpočty dle ČSÚ

Tabulka č. 8: Míra nezaměstnanosti po jednotlivých čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v %)

Rok	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
2008	4,7	4,3	4,3	4,4
2009	5,8	6,4	7,4	7,3
2010	8,2	7,2	7,2	7,0

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z ČSÚ

Graf č. 9: Míra nezaměstnanosti po jednotlivých čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č. 8

Na grafu č. 11 je znázorněn průběh nezaměstnanosti, která se meziročně zvyšovala se zpožděním oproti poklesu HDP. Hodnoty míry nezaměstnanosti se v roce 2008 příliš neměnily a byly ze sledovaných let nejnižší. Z 1. na 2. čtvrtletí míra nezaměstnanosti dokonce mezičtvrtletně klesla o 0,4 p.b. mezi 2. a 4. čtvrtletím zůstává téměř stejná hodnota. Největší vzrůst míry nezaměstnanosti je zaznamenán mezi 4. čtvrtletím 2008 a 1. čtvrtletím 2009, kdy je růst o 1,4 p.b. Poté míra nezaměstnanosti stále postupně stoupá

až do 1. čtvrtletí 2010, kdy byla absolutně nejvyšší, 8,2 %. Mezi 1. a 2. čtvrtletím 2010 je zaznamenán pokles o 1,0 p.b. a od této chvíle míra nezaměstnanosti stále mírně klesá.

Meziroční růst míry nezaměstnanosti byl nejvyšší mezi 3. čtvrtletím v letech 2008 a 2009 o 3,1 p.b.

Tabulka č. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2008 – 2010 (v p.b.)

Rok	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
2008	-	- 0,4	0,0	0,1
2009	1,4	0,6	1,0	- 0,1
2010	0,9	- 1,0	0,0	- 0,2
Meziroční růst 2008 – 2009	1,1	2,1	3,1	2,9
Meziroční růst 2009 – 2010	2,4	0,8	- 0,2	- 0,3

Zdroj: vlastní výpočty dle ČSÚ

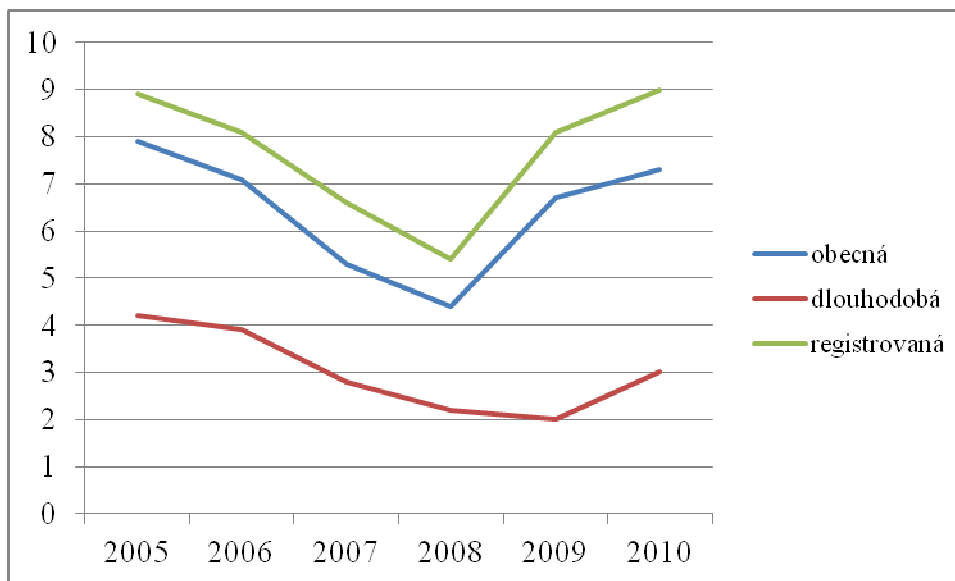
Pro zajímavost je ukázán rozdíl mezi jednotlivými míry nezaměstnanosti: obecné, registrované a dlouhodobé.

Tabulka č. 10: Porovnání obecné, registrované a dlouhodobé míry nezaměstnanosti (v %)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Obecná míra	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,9
Registrovaná míra	8,9	8,1	6,6	5,4	8,1	9,0	-
Dlouhodobá míra	4,2	3,9	2,8	2,2	2,0	3,0	-

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ a MPSV

Graf č. 10: Porovnání obecné, registrované a dlouhodobé míry nezaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č. 10

Obecnou a dlouhodobou nezaměstnanost zjišťuje statistický úřad a registrovanou nezaměstnanost zjišťuje úřad práce.

Na grafu je znázorněno, že nejvyšší míra nezaměstnanosti je registrovaná na úřadu práce. Obecná míra nezaměstnanost kopíruje téměř pravidelně o 1,0 p.b. méně křivku registrované míry nezaměstnanosti. Do dlouhodobé míry nezaměstnanosti jsou zahrnuty osoby, které jsou nezaměstnané déle jak 12 měsíců. Tato křivka má nejnižší hodnoty, protože jde pouze o jednu část, kterou nezaměstnanost tvoří. Je patrné, že také kopíruje míry nezaměstnanosti, ale se zpožděním.

4.4 Makroekonomický scénář budoucího vývoje

Následující úvahy o budoucím vývoji jsou odvozeny z údajů Ministerstva financí ČR.

Česká ekonomika vystoupila ve 3. čtvrtletí roku 2009 z recese a v současné době prochází fází nepříliš dynamického oživení ekonomického výkonu. Makroekonomický výhled Konvergenčního programu byl sestaven jako konzervativní se snahou o vyvážení možných kladných i záporných odchylek ekonomického vývoje při využití současně dostupných údajů.

Ekonomika EU27 se po hlubokém propadu v roce 2009 vrátila v roce 2010 k mírnému růstu HDP ve výši 1,8 %. Na něm má největší podíl Německo, které je hlavním obchodním partnerem ČR.

Od 4. čtvrtletí 2008 do 2. čtvrtletí 2009 procházela česká ekonomika recesí, v jejímž průběhu se reálný HDP snížil asi o 5 %. Z tohoto hlubokého propadu se ekonomika postupně vzpamatovává od 3. čtvrtletí 2009. Oživení je však celkem pomalé a tempa růstu prodlévají za dynamikou let 2005 až 2007. Je předpokládáno, že úroveň dosavadního vrcholu ekonomického výkonu z 3. čtvrtletí 2008 budou dosaženy až na konci roku 2011.

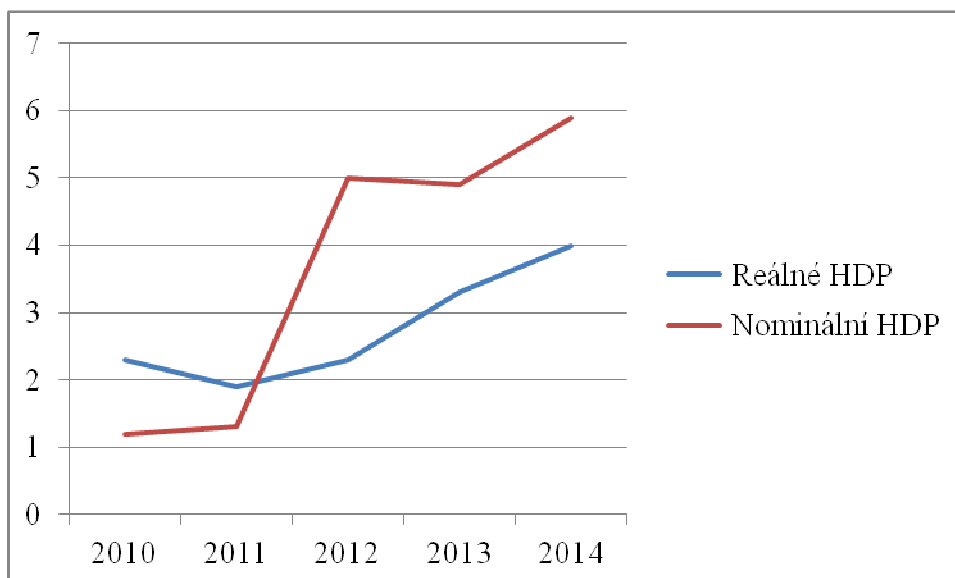
Od roku 2012 by se měl reálný růst HDP podle předkládaného výhledu začít zvyšovat směrem k 4,0 % v roce 2014.

Tabulka č. 11: Porovnání odhadu reálného a nominálního HDP v ČR (v %)

	2010	2011	2012	2013	2014
Reálné HDP	2,3	1,9	2,3	3,3	4,0
Nominální HDP	1,2	1,3	5,0	4,9	5,9

Zdroj: MF ČR

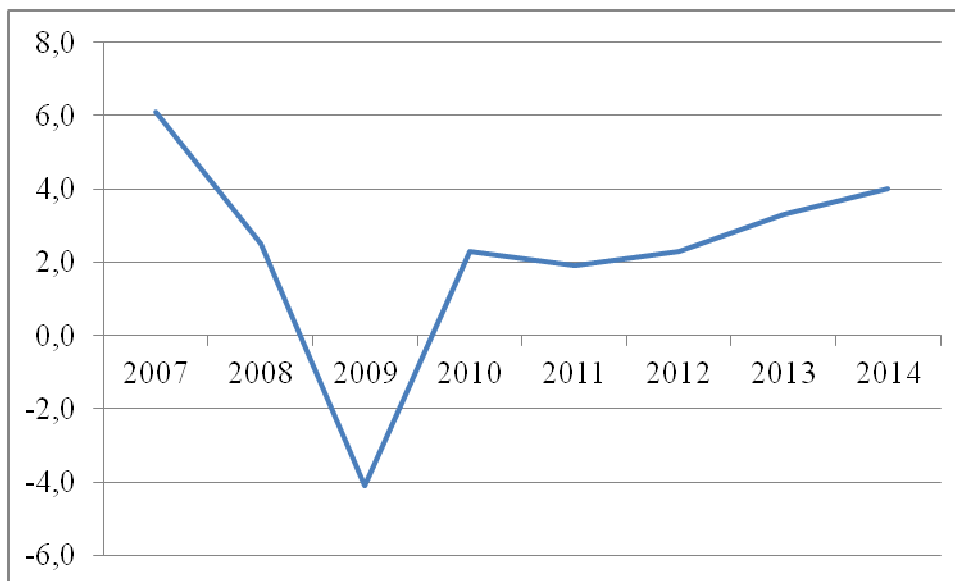
Graf č. 11: Porovnání odhadu reálného a nominálního HDP v letech 2010 – 2014 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č. 11

Graf č. 12: Růst HDP v letech 2007 – 2014 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Hospodářský propad zasáhl s mírným zpožděním i trh práce. V roce 2009 napomohla zmírnit dopady recese přijatá krátkodobá fiskální opatření. Pokles zaměstnanosti a nárůst míry nezaměstnanosti tak vyvrcholily až v 1. čtvrtletí 2010 poté, co byla ke konci roku 2009 za účelem fiskální konsolidace většina těchto opatření zrušena. Zaměstnanost v roce 2010 poklesla o 0,8 %. Pro následující roky Ministerstvo financí ČR očekává pouze velmi mírné zvyšování růstu zaměstnanosti až na 0,7 % v roce 2014, což by mělo odpovídat intenzitě ekonomického oživení a možnostem růstu produktivity práce.

Míra nezaměstnanosti v roce 2010 dosáhla 7,3 %, oproti roku 2008 tak vzrostla téměř o 3 p.b. Vzhledem k hospodářskému oživení, novým legislativním úpravám a zlepšujícím se strukturálním charakteristikám trhu práce Ministerstvo financí ČR předpokládá, že v dalších letech bude postupně klesat až k 5,5 %.³⁸

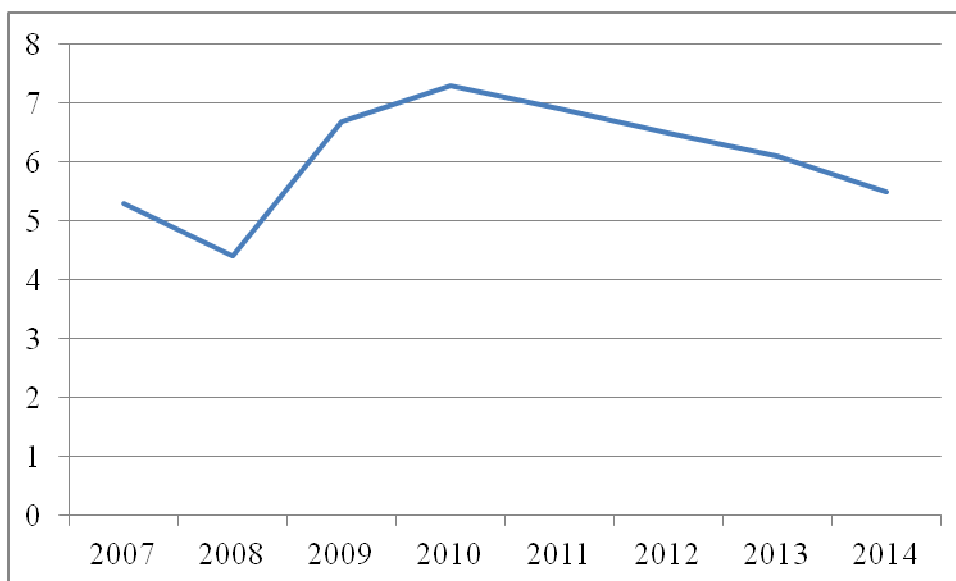
³⁸ http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/konvergen_programy_11267.html [cit. 2011- 11-16]

Tabulka č. 12: Zaměstnanost a míra nezaměstnanosti (přírůstky v %)

	2010	2011	2012	2013	2014
Zaměstnanost	-0,8	0,1	0,5	0,6	0,7
Míra nezaměstnanosti	7,3	6,9	6,5	6,1	5,5

Zdroj: MF ČR

Graf č. 13: Míra nezaměstnanosti v % (2007 – 2014)

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

5 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

V této části jsou pro přehlednost seskupeny ukazatelé HDP a míra nezaměstnanosti od roku 2007 po rok 2014.

Tabulka č. 13: Vývoj makroekonomických ukazatelů HDP a míry nezaměstnanosti ČR v letech 2007 až 2014

	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*
HDP ¹	6,1	2,5	-4,1	2,3	1,9	2,3	3,3	4,0
Míra nezaměstnanosti ²	5,3	4,4	6,7	7,3	6,9	6,5	6,1	5,5

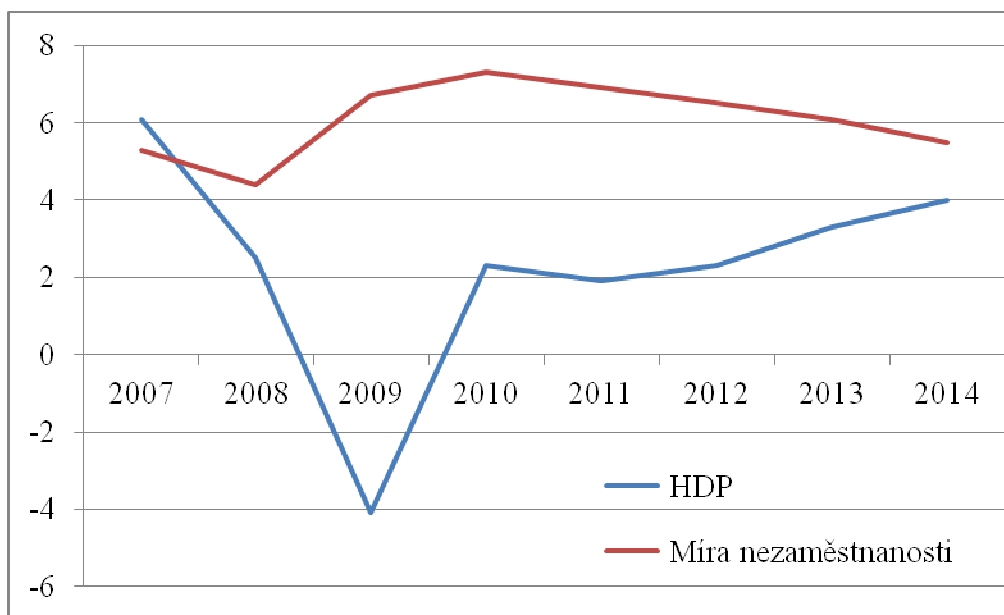
Zdroj: MF ČR, ČSÚ

¹ HDP je uvedeno jako růst v % ve stálých cenách, značeno modře,

² míra nezaměstnanosti ukazuje průměr v % a je značena červeně.

* Roky 2011 až 2014 jsou zobrazeny jako aktuální predikce.

Graf č. 14: Vývoj makroekonomických ukazatelů HDP a míry nezaměstnanosti ČR v letech 2007 až 2014

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Největší dopad ekonomické krize je na grafu viditelný na první pohled.

HDP kleslo nejnižší do záporné hodnoty roku 2009, konkrétně na -4,1 %. Nejhlubší meziroční propad byl zaznamenán mezi 2. čtvrtletími v letech 2008 a 2009.

Rekordně nejvyšší míra nezaměstnanosti přichází zpožděně oproti poklesu HDP v roce 2010 s hodnotou 7,3 %. Meziročně ovšem stoupla nejvíce míra nezaměstnanosti mezi 3. čtvrtletími v letech 2008 a 2009.

6 ZÁVĚR

Ze zkoumání vyplynulo, že nejhlubší dopad krize na ekonomiku České republiky dolehl v letech 2008 a 2009.

Analýza a rozborů ukázaly, že největší dopad ekonomické krize na míru nezaměstnanosti je zaznamenán meziročně v 3. čtvrtletím v letech 2008 a 2009, kdy stoupla o 3,1 p.b. Mezičtvrtletně je míra nezaměstnanosti zaznamenána nejvyšší mezi 4. čtvrtletím 2008 a 1. čtvrtletím 2009 a stoupla o 1,4 p.b.

Nejpočetnější skupinu nezaměstnaných představují vyučení a také osoby se základním vzděláním. V období krize ale stoupl i počet nezaměstnaných s maturitou a absolventů vysokých škol.

Z regionálního hlediska byl roku 2009 vývoj nezaměstnanosti nerovnoměrný. Nezaměstnanost se v průběhu roku zvýšila ve všech krajích republiky a absolutně nejvíce v Moravskoslezském kraji. Podstatně se zvýšila míra nezaměstnanosti na severní Moravě, v Karlovarském a Zlínském kraji.

Dále byl analyzován dopad krize na primární a sekundární odvětví národního hospodářství (terciálnímu sektoru se krize vyhla). Nejhlubší dopad krize byl zaznamenán ve zpracovatelském průmyslu, naopak třeba stavebnictví se krize vyhnula a zaměstnanost stoupala i v roce 2009. V terciálním sektoru nejvíce vzrostl počet pracujících osob v odvětví nemovitostí, pronájmu a podnikatelské činnosti a byl zde pouze jediný viditelný pokles, který byl zaznamenán v odvětví vzdělávání.

Největší dopad ekonomické krize na HDP je zaznamenán meziročně v 2. čtvrtletí v letech 2008 a 2009, kdy HDP pokleslo o 10,1 p.b. Mezičtvrtletně HDP nejvíce kleslo mezi 4. čtvrtletím 2008 a 1. čtvrtletím 2009 a kleslo o 6,5 p.b.

Největší mezičtvrtletní dopad ekonomické krize se tedy projevil naráz jak u rekordního poklesu HDP, tak u rekordně vysoké míry nezaměstnanosti mezi 4. čtvrtletím 2008 a 1. čtvrtletím 2009.

Ve srovnání ročního HDP České republiky a Německa je zřejmý podobný posun. Jak v České republice tak v Německu odstartoval pokles HDP v roce 2008 a do roku 2009 kleslo do záporných hodnot. V České republice dosáhlo HDP poklesu na -4,1 % a v Německu dokonce ještě o celých 1,0 p.b. méně, konkrétně tedy -5,1 %. Aktuální predikce Ministerstva financí ovšem předpokládají, že do roku 2012 bude HDP Německa růst rychleji než České republice.

Makroekonomický scénář budoucího vývoje odvozen z údajů Ministerstva financí ČR uvádí, že se míra nezaměstnanosti bude postupně stále snižovat a do roku 2014 předpokládá pokles na 5,5 %. Dále odhaduje, že se reálný růst HDP začne znatelněji zvyšovat roku 2012 a v roce 2014 by mohlo HDP dosáhnout hodnoty 4,0 %.

Scénář lze považovat za optimistický. Jak se ale bude vývoj ekonomiky ČR dále vyvíjet ve skutečnosti ukáže až praxe. Současné problémy v Evropské unii a jejich vývoj a dopady na naši ekonomiku lze těžko předvídat, proto až budoucí vývoj HDP a nezaměstnanosti v ČR ukáže, zda scénář bude naplněn.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BRČÁK, J.; SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
2. BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: SLON, 2003. 140 s., ISBN 80-86429-16-4.
3. HELÍSEK, M. *Makroekonomie pro bakalářské studium*. 1. vyd. Slaný: Meladrium, 1996. 200 s., ISBN 80-901801-5-9.
4. HELÍSEK, M. *Základy makroekonomie: průvodce studiem*. 1. vyd. Praha: Eupress VŠFS, 2004. 92 s. ISBN 80-86754-18-9.
5. HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 424 s., ISBN 978-80-7179-861-3.
6. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha: Slon, 2002. 172 s., ISBN 80-86429-08-3.
7. PAVELKA Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 3. akt. vyd. Praha: VŠEM, 2010. 273 s., ISBN 978-80-86730-55-4.
8. SAMUELSON, Paul A.; NORDHAUS, William D. *Ekonomie*. 1. vyd. dotisk. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991. 1011 s., ISBN 80-205-0192-4.
9. ŠVARCOVÁ, J. a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2005. 295 s. ISBN 80-903433-1-7.
10. Ministerstvo financí ČR
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/konvergen_programy_11267.html
[cit. 2011- 11-16]
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_65165.html [cit. 2011- 11-16]
11. Ministerstvo práce a sociálních věcí
<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz> [cit. 2011- 11-21]
12. Český statistický úřad
<http://www.czso.cz/> shrnující brožurka o trhu práce pro veřejnost (z dat VŠPS)
[cit. 2011- 11-21]

8 PŘÍLOHY

1. Seznam grafů:

Graf č. 1: Rovnováha na trhu práce

Graf č. 2: Průběh hospodářského cyklu

Graf č. 3: Hlavní makroekonomické indikátory (v %)

Graf č. 4: Srovnání ročního HDP České republiky a Německa (2007 – 2012)

Graf č. 5: Struktura zaměstnanosti v národním hospodářství v roce 2002 a 2009 podle odvětvových sektorů a pohlaví (v %)

Graf č. 6: Počet pracujících podle odvětví činnosti v letech 2002 a 2009 (v tis.)

Graf č. 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ve 4. čtvrtletí 2009

Graf č. 8: Růst HDP po čtvrtletích v letech 2008 – 2010

Graf č. 9: Míra nezaměstnanosti po jednotlivých čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v %)

Graf č. 10: Porovnání obecné, registrované a dlouhodobé míry nezaměstnanosti

Graf č. 11: Porovnání odhadu reálného a nominálního HDP v letech 2010 – 2014 (v %)

Graf č. 12: Růst HDP v letech 2007 – 2014 (v %)

Graf č. 13: Míra nezaměstnanosti v % (2007 – 2014)

Graf č. 14: Vývoj makroekonomických ukazatelů HDP a míry nezaměstnanosti ČR v letech 2007 až 2014

2. Seznam tabulek:

Tabulka č. 1: Hlavní makroekonomické indikátory

Tabulka č. 2: Srovnání ročního HDP České republiky a Německa (2007 – 2012)

Tabulka č. 3: Zkoumání trhu práce z pohledu ekonomické aktivity osob (15 let a více) v %

Tabulka č. 4: Vývoj zaměstnanosti v letech 2004 – 2009 (v tis.)

Tabulka č. 5: Celkový vývoj počtu nezaměstnaných mezi roky 2004 a 2009 (v tis.)

Tabulka č. 6: Růst HDP po čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v %)

Tabulka č. 7: Vývoj HDP po čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v p.b.)

Tabulka č. 8: Míra nezaměstnanosti po jednotlivých čtvrtletích v letech 2008 – 2010 (v %)

Tabulka č. 9: Vývoj míry nezaměstnanosti v letech 2008 – 2010 (v p.b.)

Tabulka č. 10: Porovnání obecné, registrované a dlouhodobé míry nezaměstnanosti (v %)

Tabulka č. 11: Porovnání odhadu reálného a nominálního HDP v ČR (v %)

Tabulka č. 12: Zaměstnanost a míra nezaměstnanosti (přírůstky v %)

Tabulka č. 13: Vývoj makroekonomických ukazatelů HDP a míry nezaměstnanosti ČR v letech 2007 až 2014